

WYMAGANIA EDUKACYJNE: GEOGRAFIA klasa 5

Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna <i>Uczeń spełnia wymagania edukacyjne niezbędne do uzyskania oceny dopuszczającej oraz:</i>	Ocena dobra <i>Uczeń spełnia wymagania edukacyjne niezbędne do uzyskania oceny dostatecznej oraz:</i>	Ocena bardzo dobra <i>Uczeń spełnia wymagania edukacyjne niezbędne do uzyskania oceny dobrej oraz:</i>	Ocena celująca <i>Uczeń spełnia wymagania edukacyjne niezbędne do uzyskania oceny bardzo dobrej oraz:</i>
DZIAŁ I: Mapa				
• podaje, czym jest geografia; • podaje, co to jest środowisko przyrodnicze i geograficzne; • wymienia sfery ziemskie.	• wymienia elementy środowiska przyrodniczego; • podaje źródła wiedzy geograficznej.	• definiuje pojęcia: geografia, środowisko przyrodnicze i geograficzne; • definiuje elementy środowiska przyrodniczego.	• wyjaśnia pojęcie <i>geografia</i>; • wybiera z podanych i przyporządkowuje elementy środowiska przyrodniczego.	• podaje powiązania między elementami środowiska przyrodniczego i geograficznego.
• podaje definicję mapy i wymienia jej elementy; • rozpoznaje skalę liczbową, mianowaną i podziałkę liniową; • oblicza rzeczywistą odległość, wykorzystując podziałkę liniową; • wymienia sytuacje z codziennego życia, których warto skorzystać z mapy.	• wyjaśnia pojęcie <i>skali</i>; • stosuje różne zapisy skali i prawidłowo je odczytuje; • zamienia skalę liczbową na mianowaną; • potrafi przedstawić skalę liczbową i mianowaną w postaci podziałki liniowej; • odczytuje informacje z mapy, korzystając z legendy.	• zamienia skalę mianowaną i skalę liniową na skalę liczbową; • określa, która skala jest większa, a która mniejsza.	• porządkuje skale od największej do najmniejszej (i odwrotnie); • oblicza odległość rzeczywistą na podstawie różnych rodzajów skali; • wskazuje wybrane obiekty na mapach w różnych skalach; • wyjaśnia, dlaczego mapa jest źródłem informacji.	• wskazuje zależność między skalą a szczegółowością mapy; • odróżnia mapy w skali dużej od map w skali małej; • biegle oblicza odległości w terenie na podstawie skali mapy; • wybiera odpowiednią mapę w zależności od wskazanego problemu, samodzielnie ją interpretuje.
• podaje różnice między wysokością względną a wysokością bezwzględną; • wskazuje te wysokości na schematycznym rysunku; • odczytuje z mapy wysokości bezwzględne; • oblicza wysokość względną; • wymienia formy terenu: wklęsłe (dolina, kotlina) i wypukłe (pagórek, wzgórze, góra); • wymienia barwy wykorzystywane do przedstawienia nizin, wyżyn i gór na mapie.	• podaje prawidłowy zapis wysokości względnej (m) i wysokości bezwzględnej (m n.p.m.; m p.p.m.); • wyjaśnia pojęcie <i>poziomica</i>; • na podstawie rysunku rozpoznaje formę wklęsłą i odróżnia ją od formy wypukłej; • wskazuje na rysunku poziomicowym stok stromy i stok łagodny; • wyjaśnia, co oznaczają kolory na mapie hipsometrycznej.	• opisuje, jak dawniej na mapach przedstawiano ukształtowanie terenu; • podaje zasady wykonywania rysunku poziomicowego; • odczytuje wysokość bezwzględną punktów leżących między poziomicami; • rozpoznaje na podstawie rysunku poziomicowego różne formy terenu.	• wyjaśnia proces powstawania rysunku poziomicowego • odczytuje informacje z mapy poziomicowej; • wyjaśnia, czym charakteryzuje się mapa hipsometryczna; • wskazuje różnice pomiędzy mapą ogólnogeograficzną a mapą tematyczną.	• wykonuje rysunek poziomicowy form terenu według instrukcji; • ustala skalę barw do rysunku poziomicowego; • opisuje ukształtowanie terenu na podstawie mapy hipsometrycznej; • podaje przykłady map ogólnogeograficznych i map tematycznych.
• wyjaśnia pojęcie <i>krajobraz</i>; • wymienia składniki krajobrazu;	• wyjaśnia pojęcie <i>kraina geograficzna</i>;	• podaje cechy charakterystyczne każdego pasa krajobrazowego;	• podaje cechy wspólne i różnice pomiędzy pasami	• przedstawia charakterystykę pasów krajobrazowych na

• wymienia pasy krajobrazowe Polski; • odczytuje z mapy nazwy krain geograficznych należących do poszczególnych pasów.	• wymienia krainy geograficzne należące do poszczególnych pasów krajobrazowych; • wskazuje na mapie krainę geograficzną i charakteryzuje pas ukształtowania powierzchni, w którym znajduje się jego miejscowość.	• wymienia procesy kształtujące krajobraz poszczególnych pasów ukształtowania powierzchni Polski; • rozpoznaje na mapie konturowej pasy krajobrazowe.	krajobrazowymi; • rozpoznaje pasy krajobrazowe na podstawie opisu i ilustracji; • wyjaśnia, dlaczego ukształtowanie powierzchni Polski ma charakter pasowy; • podaje przykłady elementów krajobrazu, będących efektem działania procesów geologicznych.	podstawie map; • rozpoznaje na mapie konturowej krainy geograficzne.
• wymienia sytuacje, w których jest potrzebna ocena krajobrazu; • wskazuje obszary atrakcyjne krajobrazowo na podstawie mapy.	• wymienia warunki wpływające na atrakcyjność krajobrazu; • wyjaśnia, w jakim celu wykonuje się badanie oceny krajobrazu; • wskazuje w swoim otoczeniu miejsca, które zostały zmienione na lepsze, są najbardziej atrakcyjne krajobrazowo i takie, które wymagają najwięcej zmian.	• wymienia etapy badania oceny krajobrazu; • uzasadnia wybór miejsc w najbliższym otoczeniu, które zostały zmienione na lepsze, są najbardziej atrakcyjne krajobrazowo i takie, które wymagają najwięcej zmian.	• planuje badanie oceny krajobrazu na podstawie wrażeń; • przygotowuje materiały potrzebne do badania oceny krajobrazu.	• przeprowadza badanie oceny krajobrazu; • analizuje wyniki, wyciąga wnioski; • przedstawia własne propozycje zmian w krajobrazie najbliższej okolicy, aby była to przestrzeń przyjazna.

DZIAŁ II: Krajobrazy Polski

• wskazuje Tatry na mapie Polski, określa położenie względem swojej miejscowości; • podaje nazwę i wysokość najwyższego szczytu Tatr; wymienia cechy krajobrazu wysokogórskiego; • wskazuje na ilustracji elementy krajobrazu wysokogórskiego; • wymienia piętra roślinne Tatr; • podaje zasady bezpieczeństwa obowiązujące w górach.	• wskazuje na mapie najwyższe szczyty Tatr: Rysy, Gerlach; • wyjaśnia pojęcia: <i>szczyt</i>, <i>wierchołek</i>, <i>przełęcz</i>; • wymienia rośliny typowe dla poszczególnych pięter roślinnych; • wymienia najważniejsze cechy pogody w Tatrach; • wymienia formy ochrony przyrody w Tatrach; • odczytuje podstawowe informacje z mapy turystycznej Tatr.	• porównuje wysokość Tatr z wysokością Alp i Himalajów (podaje nazwy i wysokości najwyższych szczytów, wskazuje je na mapie); • opisuje cechy krajobrazu wysokogórskiego (cechy rzeźby, pogodę, piętrowość roślinną); • przedstawia obyczaje i zajęcia mieszkańców Podhala; • wymienia i wskazuje na mapie inne łańcuchy górskie w Polsce.	• wskazuje procesy geologiczne, które przyczyniły się do ukształtowania krajobrazu Tatr; • wskazuje zależność pomiędzy wysokością n.p.m. a piętrowością roślinną i pogodą; • analizuje mapę turystyczną Tatr (oblicza wysokość względną, odległość między wskazanymi punktami, określa, czy stok jest stromy czy łagodny); • opisuje podstawowe cechy krajobrazu górskiego Karkonoszy i Gór Stołowych.	• opisuje procesy kształtujące rzeźbę wysoko górską; • wyjaśnia proces powstawania doliny U-kształtnej (np. na przykładzie Doliny Kondratowej); • porównuje krajobraz wysokogórski Tatr z krajobrazem Karkonoszy i Gór Stołowych; • porównuje obyczaje i kulturę mieszkańców Podhala i swojego regionu; • samodzielnie na podstawie mapy i innych źródeł informacji przygotowuje program jednodniowej wycieczki w Tatrach.
• wskazuje na mapie Wyżynę Krakowsko-Częstochowską, określa jej położenie względem	• wyjaśnia, w jaki sposób tworzyły się skały wapienne; • wyjaśnia pojęcie <i>ostańce</i>	• podaje drugą nazwę wyżyny – Jura Krakowsko-Częstochowska;	• opisuje krajobraz Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej; • podaje nazwy	• wyjaśnia pochodzenie nazwy Jura Krakowsko-Częstochowska • wyjaśnia pojęcie

swojej miejscowości; • wskazuje na mapie główne miasta Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej – Kraków, Częstochowę; • podaje nazwę skały stanowiącej podłoże geologiczne krainy (wapień); • wymienia cechy krajobrazu wyżyny wapiennej; • podaje nazwę parku narodowego utworzonego na tym obszarze.	<i>skalne;</i> • na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej wskazuje miejsca, które warto zobaczyć.	• wyjaśnia, w jaki sposób utworzyły się ostańce skalne i jaskinie; • określa położenie Ojcowskiego Parku Narodowego; • podaje przykłady roślin i zwierząt objętych ochroną w Ojcowskim Parku Narodowym; • wskazuje sposoby gospodarczego wykorzystania tego regionu; • wymienia podstawowe osobliwości przyrodnicze i zabytki regionu.	charakterystycznych jaskiń (Łokietka, Wierna); • wyjaśnia, co oznacza określenie „Orle Gniazda”; • wymienia najważniejsze zabytki Krakowa; • rozpoznaje tradycyjny strój krakowski.	skamieniałość; • uzasadnia, dlaczego Wyżyna Krakowsko-Częstochowska należy do atrakcyjnych turystycznie regionów Polski; • uzasadnia, dlaczego Kraków jest miastem atrakcyjnym dla turystów.
• określa położenie Niziny Mazowieckiej na mapie; • wskazuje na mapie główne miasta Niziny Mazowieckiej; • odczytuje z mapy nazwy rzek przepływających przez pas nizin; • wymienia cechy krajobrazu Niziny Mazowieckiej.	• wskazuje na mapie pozostałe niziny leżące w obrębie pasa Nizin Środkowopolskich; • wyjaśnia pojęcie <i>równiny</i>; • wymienia czynniki wpływające na kształtowanie krajobrazu tego regionu; • wskazuje na mapie Kampinoski Park Narodowy.	• opisuje ukształtowanie terenu Niziny Mazowieckiej; • wymienia i podpisuje na mapie główne rzeki Niziny Mazowieckiej; • podaje przykłady gospodarczego wykorzystania regionu; • rozpoznaje charakterystyczne motywy łowickie i kurpiowskie.	• wyjaśnia proces powstawania meandrów, starorzeczy i wydmy śródlądowych; • wskazuje cechy charakterystyczne Niziny Mazowieckiej, które są wspólne dla innych nizin w Polsce; • wyjaśnia, w jaki sposób człowiek przyczyniał się do kształtowania krajobrazu Niziny Mazowieckiej.	• wyjaśnia rolę łądolu w kształtowaniu rzeźby nizin Polski Środkowej; • wyjaśnia, dlaczego Puszcza Kampinoska nazywana jest płucami Warszawy.
• określa położenie Pojezierza Mazurskiego; • wymienia podstawowe cechy krajobrazu pojezierzy; • podaje nazwę największego jeziora Polski; • wymienia główny czynnik który ukształtował krajobraz pojezierzy.	• wskazuje na mapie pozostałe pojezierza; • opisuje krajobraz Pojezierza Mazurskiego; • wymienia zajęcia mieszkańców Pojezierza.	• wyjaśnia proces powstawania jezior; • podaje przykłady jezior; • podaje przykłady gospodarczego wykorzystania regionu.	• wyjaśnia, jak powstał krajobraz pojezierny; • porównuje cechy krajobrazu Niziny Mazowieckiej i Pojezierza Mazurskiego; • wyjaśnia, w jaki sposób człowiek wykorzystuje walory przyrodnicze Pojezierza Mazurskiego.	• podaje różnice między rzeźbą staro- i młodoglacjalną; • wskazuje na mapie przykłady obszarów z taką rzeźbą; • porównuje na podstawie mapy hipsometrycznej pojezierza Polski; • wskazuje osobliwości przyrodnicze regionu.
• wskazuje na mapie Pobreże Słowińskie; • wymienia procesy kształtujące krajobraz w strefie wybrzeży; • wymienia cechy krajobrazu nadmorskiego; • odróżnia wybrzeże niskie od	• wskazuje na mapie pozostałe pobreża; • opisuje krajobraz Pobreża Słowińskiego; • wymienia zajęcia mieszkańców pasa pobreży.	• wyjaśnia pojęcia: <i>wydma</i>, <i>klif</i>, <i>jezioro przybrzeżne</i>, <i>ujście rzeki</i>, <i>mierzeja</i>; • wymienia metody ochrony brzegu przed niszczącą działalnością wody; • podaje przykłady miejsc	• wyjaśnia proces powstawania jezior przybrzeżnych, podaje przykłady takich jezior; • opisuje proces powstawania wydmy; • wyjaśnia proces niszczenia klifu, podaje miejsce	• wskazuje zależności między działalnością morza, wiatru i rzek a rodzajami wybrzeży; • wskazuje na mapie miejsca występowania wybrzeża wysokiego i niskiego; • wyjaśnia różnicę między

wysokiego; • podaje nazwę największego jeziora przybrzeżnego.		atrakcyjnych turystycznie w pasie pobrzeży.	występowania; • opisuje krajobraz Słowińskiego Parku Narodowego.	budującą i niszczącą działalnością wody morskiej i wiatru (podaje przykłady form); • wyjaśnia, dlaczego nad morzem rozwija się turystyka.
• wskazuje Warszawę na mapie; • wymienia cechy krajobrazu wielkomiejskiego; • wymienia miejsca, z których słynie Warszawa.	• opisuje położenie Warszawy; • wymienia czynniki przyciągające ludzi do wielkich miast; • przedstawia krótką charakterystykę Warszawy.	• wymienia zalety i wady życia w dużym mieście; • wymienia charakterystyczne części dużego miasta (centrum: zabytkowe Stare Miasto, nowoczesne centrum biurowe, dzielnice mieszkaniowe, tereny zielone, dzielnice przemysłowe, peryferia/przedmieścia).	• opisuje życie w dużym mieście; • wyjaśnia, dlaczego wygląd miast często ulega zmianie; • opisuje charakterystyczne części Warszawy, podając przykłady z infrastruktury miasta.	• przedstawia krótki rys historyczny Warszawy; • opisuje dolinę Wisły w Warszawie; • podaje przykłady działań mających na celu poprawę komfortu życia w dużym mieście (na przykładzie Warszawy).
• wskazuje na mapie Wyżynę Śląską; • podaje przykłady miast Wyżyny Śląskiej; • omawia, jak wydobywanie węgla kamiennego przyczyniło się do rozwoju przemysłu; • wymienia cechy krajobrazu miejsko-przemysłowego.	• wymienia gałęzie przemysłu, które rozwinęły się na Wyżynie Śląskiej; • wymienia przykłady zastosowania węgla kamiennego; • wymienia negatywne skutki wpływu przemysłu na środowisko przyrodnicze Wyżyny Śląskiej.	• wyjaśnia, w jaki sposób powstał węgiel kamienny; • wyjaśnia pojęcie <i>przemysł</i> ; • opisuje krajobraz Wyżyny Śląskiej.	• wyjaśnia, dlaczego na Wyżynie Śląskiej powstało skupisko dużych miast; • wyjaśnia, dlaczego krajobraz Wyżyny Śląskiej to krajobraz przekształcony; • podaje przykłady zmian w krajobrazie spowodowanych rozwojem przemysłu.	• uzasadnia, że występowanie surowców wpływa na kształtowanie krajobrazu; • podaje przykłady działań mających na celu poprawę stanu środowiska przyrodniczego Wyżyny Śląskiej.
• wskazuje na mapie Wyżynę Lubelską; • podaje nazwę skały typowej dla Wyżyny Lubelskiej; • wymienia nazwy gleb charakterystycznych dla Wyżyny Lubelskiej; • wymienia cechy krajobrazu rolniczego.	• wymienia czynniki decydujące o rozwoju rolnictwa; • wymienia główne rośliny uprawiane na Wyżynie Lubelskiej; • podaje przykład wąwozu lessowego jako elementu krajobrazu Wyżyny Lubelskiej; • opisuje pracę rolnika w ciągu roku.	• podaje cechy charakterystyczne lessu; • opisuje proces powstawania wąwozu lessowego, podaje miejsca występowania; • wyjaśnia, na czym polega żyzność gleby; • opisuje krajobraz wiejski; • podaje przykłady miast Wyżyny Lubelskiej.	• wskazuje na mapie krainy geograficzne o korzystnych warunkach dla rozwoju rolnictwa; • podaje cechy urodzajnych gleb: czarnoziemów; • wymienia atrakcje turystyczne Wyżyny Lubelskiej.	• wyjaśnia, od czego zależy żyzność gleby; • wymienia inne rodzaje żyznych gleb występujących w Polsce; • podaje, jakie zabiegi poprawiają jakość gleby; • wskazuje różnice między wsią rolniczą a wsią podmiejską.

DZIAŁ III: Łądy i oceany na Ziemi

• wskazuje na mapie i globusie południki i równoleżniki; • wskazuje na mapie i globusie równik, południk 0°, południk 180°, zwrotniki, koła podbiegunowe, bieguny; • wskazuje na mapie i globusie kontynenty i oceany.	• wyjaśnia, czym różni się równik od pozostałych równoleżników; • wyjaśnia, czym jest globus; • wymienia, na jakie półkule dzieli Ziemię: równik i południki 0° i 180°; • charakteryzuje strefę	• wyjaśnia pojęcia: <i>południki</i> , <i>równoleżniki</i> , <i>oś Ziemi</i> ; • wskazuje równoleżniki wyznaczające strefę międzyzwrotnikową i strefy okołobiegunowe; • omawia położenie kontynentów i oceanów na poszczególnych	• opisuje cechy południków i równoleżników; • opisuje strefy oświetlenia Ziemi; • wymienia kontynenty według wielkości powierzchni; • uzasadnia, dlaczego Ziemia nazywana jest błękitną planetą.	• wyjaśnia różnice między kształtem południków i równoleżników na mapie i globusie; • wyjaśnia, kim był Eratostenes; • wyjaśnia pochodzenie nazw kontynentów.
--	--	--	---	---

	międzyzwrotnikową i strefy okołobiegunowe; • wyjaśnia pojęcia: <i>kontynent, ocean</i> .	półkulach; • wyjaśnia pojęcia: <i>morze, archipelag, wyspa, cieśnina, wszechocean</i> .		
• podaje czas i przyczyny wielkich podróży geograficznych; • wymienia imiona i nazwiska przynajmniej dwóch podróżników, którzy przyczynili się do odkrywania świata; • omawia przebieg wyprawy Kolumba.	• wymienia osiągnięcia epoki wielkich odkryć geograficznych; • wskazuje na mapie przebieg wyprawy Magellana.	• podaje nazwiska podróżników, którzy przyczynili się do odkrywania kontynentów i opisuje ich osiągnięcia; • wymienia tereny najslabiej poznane przez człowieka.	• wymienia nazwiska polskich podróżników i odkrywców; • wskazuje na mapie miejsca trudne do zbadania (Rów Mariański, pasma górskie poszczególnych kontynentów).	• opisuje osiągnięcia Polaków w odkrywaniu i badaniu kontynentów; • wskazuje na mapie miejsca badane przez Polaków; • przedstawia odkrycia geograficzne na osi czasu.
• wyjaśnia pojęcie <i>klimat</i> , wymienia składniki klimatu; • wskazuje na klimatogramie wykres przebiegu temperatury i opadów; • odczytuje podstawowe informacje z wykresów klimatycznych.	• odróżnia pogodę od klimatu; • odczytuje dane klimatyczne z tabel i wykresów; • wymienia informacje zawarte na mapach klimatycznych; • wymienia nazwę strefy klimatycznej, w której znajduje się Polska.	• wymienia sposoby przedstawiania danych klimatycznych; • wyjaśnia pojęcie <i>klimatogram</i> ; • wyjaśnia pojęcie <i>strefa klimatyczna</i> ; • oblicza średnią wartość temperatury powietrza; • wyjaśnia pojęcie <i>amplituda temperatury powietrza</i> ; • wymienia strefy klimatyczne.	• oblicza amplitudę temperatury powietrza; • analizuje wykresy klimatyczne; • wskazuje na mapie świata strefy klimatyczne.	• opisuje klimat na podstawie dowolnego klimatogramu; • wykonuje klimatogram na podstawie danych klimatycznych.

DZIAŁ IV: Krajobrazy świata

• podaje nazwy kontynentów, na których rosną wilgotne lasy strefy równikowej i lasy strefy umiarkowanej; • odczytuje z wykresów klimatycznych najwyższą i najniższą temperaturę powietrza oraz wielkość opadów w ciągu roku; • wymienia cechy wilgotnego lasu strefy równikowej i lasu strefy umiarkowanej.	• wskazuje na mapie obszary występowania lasu równikowego i lasu strefy umiarkowanej; • wymienia warstwy lasu strefy umiarkowanej i warstwy wilgotnego lasu strefy równikowej; • podaje przykłady roślin i zwierząt występujących w obu strefach; • wymienia znaczenie lasów dla człowieka.	• analizuje przebieg temperatury powietrza i opadów atmosferycznych w ciągu roku na podstawie klimatogramów; • opisuje klimat wilgotnego lasu strefy równikowej i lasu strefy umiarkowanej; • opisuje warunki codziennego życia w wilgotnym lesie równikowym.	• opisuje krajobraz wilgotnego lasu strefy równikowej i lasu strefy umiarkowanej; • podaje przystosowania roślin i zwierząt do życia w obu strefach krajobrazowych; • wyjaśnia pojęcie: <i>epifit</i> , podaje przykłady takich roślin.	• porównuje krajobraz wilgotnego lasu równikowego i lasu strefy umiarkowanej; • wyjaśnia zależność między warunkami klimatycznymi a światem roślin i zwierząt oraz sposobem życia ludzi; • opisuje rdzennych mieszkańców Amazonii i Kotliny Konga.
• podaje nazwy kontynentów, na których występują sawanny i stepy; • odczytuje z wykresów klimatycznych najwyższą	• wskazuje na mapie obszary występowania sawanny i stepu; • podaje definicję sawanny i stepu; • podaje przykłady roślin	• analizuje przebieg temperatury powietrza i opadów atmosferycznych w ciągu roku na podstawie klimatogramów; • opisuje klimat sawanny i stepu;	• opisuje krajobraz sawanny i stepu; • podaje przystosowania roślin i zwierząt do życia w podanych strefach krajobrazowych;	• porównuje krajobraz sawanny i stepu; • wyjaśnia zależność między warunkami klimatycznymi a światem roślin i zwierząt oraz

i najniższą temperaturę powietrza oraz wielkość opadów w ciągu roku; wymienia cechy krajobrazu sawanny i stepu.	i zwierząt występujących w tych strefach krajobrazowych.	- podaje inne nazwy stepów, określa miejsca ich występowania; - podaje, w jaki sposób człowiek wykorzystuje gospodarczo te regiony.	opisuje życie ludzi na sawannie i stepie.	sposobem życia ludzi; opisuje sawannę jako atrakcję turystyczną.
- podaje nazwy kontynentów, na których występują pustynie; - wyjaśnia pojęcie <i>pustynia</i>; - odczytuje z wykresów klimatycznych najwyższą i najniższą temperaturę powietrza oraz wielkość opadów w ciągu roku; - wymienia cechy krajobrazu pustyni gorącej i pustyni lodowej.	- wskazuje na mapie obszary występowania pustyni gorących i lodowych; - wymienia przyczyny powstawania pustyni; - podaje przykłady roślin i zwierząt typowych dla pustyni gorącej i pustyni lodowej.	- analizuje przebieg temperatury powietrza i opadów atmosferycznych w ciągu roku na podstawie klimatogramów; - opisuje klimat pustyni gorącej i pustyni lodowej; - opisuje gospodarcze wykorzystanie pustyni.	- opisuje krajobraz pustyni gorącej i pustyni lodowej; - podaje przystosowania roślin i zwierząt do życia w podanych strefach krajobrazowych; - opisuje życie ludzi na pustyni gorącej i pustyni lodowej.	- porównuje krajobraz pustyni gorącej i pustyni lodowej; - wyjaśnia zależność między warunkami klimatycznymi a światem roślin i zwierząt oraz sposobem życia ludzi; - wyjaśnia pochodzenie nazw: Antarktyda, Antarktyka, Arktyka.
- podaje nazwy kontynentów, na których występują tajga i tundra; - wyjaśnia pojęcia: <i>tajga</i> i <i>tundra</i>; - odczytuje z klimatogramów podstawowe informacje dotyczące temperatury i opadów; - wymienia cechy krajobrazu tajgi i tundry.	- wskazuje na mapie obszary występowania tajgi i tundry; - podaje przyczynę zróżnicowania roślinności w tych strefach; - podaje przykłady roślin i zwierząt typowych dla tajgi i tundry.	- analizuje przebieg temperatury i opadów w ciągu roku na podstawie klimatogramów; - opisuje klimat tajgi i tundry; - opisuje gospodarcze wykorzystanie tajgi.	- opisuje krajobraz tajgi i tundry; - podaje przystosowania roślin i zwierząt do życia w podanych strefach krajobrazowych; - opisuje życie ludzi w tajdze i tundrze.	- porównuje krajobraz tajgi i tundry; - wyjaśnia zależność pomiędzy warunkami klimatycznymi, a światem roślin i zwierząt oraz sposobem życia ludzi; - wyjaśnia, w jaki sposób powstaje wieloletnia zmarzlina.
- podaje nazwy kontynentów, na których występuje krajobraz śródziemnomorski; - odczytuje z klimatogramu podstawowe informacje dotyczące temperatury powietrza i opadów atmosferycznych; - wymienia cechy krajobrazu śródziemnomorskiego.	- wskazuje na mapie świata obszary występowania krajobrazu śródziemnomorskiego; - podaje przykłady roślin i zwierząt występujących w tej strefie krajobrazowej.	- podaje obszary występowania krajobrazu śródziemnomorskiego w Europie; - wyjaśnia pojęcie <i>makia</i>; - analizuje przebieg temperatury powietrza i opadów atmosferycznych w ciągu roku na podstawie klimatogramu; - opisuje klimat śródziemnomorski; - wymienia rośliny uprawne występujące w strefie krajobrazu śródziemnomorskiego.	- opisuje krajobraz śródziemnomorski; - uzasadnia, dlaczego celem podróży jednej trzeciej turystów świata są kraje położone nad Morzem Śródziemnym; - wyjaśnia, dlaczego ludzie żyjący w tej strefie są długowieczni.	- wyjaśnia, dlaczego w strefie śródziemnomorskiej krajobraz jest mocno zmieniony przez człowieka; - opisuje symbolikę wybranych roślin śródziemnomorskich.

• wskazuje Himalaje na mapie; • podaje nazwę najwyższego szczytu Himalajów; • wymienia cechy krajobrazu wysokogórskiego.	• podaje wysokość szczytu Mount Everest; • wymienia piętra roślinne występujące w Himalajach; • opisuje życie mieszkańców Himalajów.	• wyjaśnia pojęcia: <i>lodowiec</i>, <i>granica wiecznego śniegu</i>; • opisuje piętra roślinne występujące w Himalajach; • opisuje warunki klimatyczne Himalajów.	• podaje inne nazwy najwyższego szczytu Himalajów niż Mount Everest; • wyjaśnia proces powstawania lodowców górskich; • wyjaśnia, dlaczego wysokie góry są trudnym miejscem do życia; • wymienia nazwiska pierwszych zdobywców szczytu Mount Everest.	• porównuje krajobraz Himalajów i Tatr; • wskazuje różnice między południowymi i północnymi stokami Himalajów; • wyjaśnia, dlaczego Himalaje nazywane są dachem świata; • wymienia nazwiska polskich himalaistów.
• wymienia na podstawie mapy strefy klimatyczne i roślinne; • opisuje, jak zmienia się temperatura na Ziemi od równika do biegunów i wraz z wysokością nad poziomem morza.	• wymienia nazwy stref krajobrazowych od równika do bieguna; • omawia, czym różnią się krajobrazy na Ziemi; • wskazuje na mapie strefę klimatyczną, roślinną i krajobrazową, w której mieszka.	• wyjaśnia pojęcie <i>strefa krajobrazowa</i>; • wskazuje na mapie strefy krajobrazowe; • wymienia czynniki decydujące o zróżnicowaniu stref krajobrazowych; • omawia, czym jest piętrowość klimatyczno-roślinna, wymienia czynnik wpływający na jej występowanie; • wymienia czynniki wpływające na zróżnicowanie klimatu na Ziemi.	• wyjaśnia, dlaczego strefy krajobrazowe układają się pasami; • wyjaśnia, dlaczego na Ziemi są różne strefy klimatyczne; • wyjaśnia pojęcie krajobrazu astrefowego, podaje przykłady krajobrazów.	• uzasadnia, że elementy środowiska przyrodniczego są ze sobą ściśle związane; • wyjaśnia różnice między krajobrazem strefowym a astrefowym; • wyjaśnia zależność pomiędzy strefowością krajobrazów a piętrowością klimatyczno-roślinną.

Wymagania edukacyjne są zgodne i wynikają z:

- Programu nauczania: Geografia – program nauczania dla szkoły podstawowej. Autorzy: Maria Figa, Urszula Stańczyk. Grupa MAC SA
- Podstawy programowej z przedmiotu *geografia* dla szkoły *podstawowej* w klasach V-VIII.